

**Jean-Baptiste Poquelin – Molière  
(15.ledna 1622 – 17. února 1673)**



# *Zdravý nemocný*

**Premiéra 7.7.2012 v 19.30 hod  
Předpremiéra 27.6.2012 v 9.30 hod**

## Molière, vlastním jménem Jean-Baptiste Poquelin

(15. ledna 1622 – 17. února 1673)

Francouzský herec, spisovatel a dramatik období klasicismu.

Syn měšťana, proti vůli rodiny se stal komediantem. Původně byl členem kočovné společnosti, později si založil svoji vlastní kočovnou společnost. Brzy se svými hrami proslavil, především mezi chudinou. Zabýval se tzv. nízkým dramatem, především komedií a fraškou. Protože ve svých hrách kritizoval a zesměšňoval společnost (předváděl mravy své doby), dostával se do častých sporů s královským dvorem. Jeho hry se dodnes objevují na jevištích.

Molière patří k nejslavnějším dramatikům éry francouzského i světového klasicismu. Začínal jako herec v kočovné společnosti, později se stal ředitelem vlastního kočovného souboru, se kterým cestoval po třináct let po francouzském venkově. Poté, co se proslavil, účinkoval také na královském dvoře, kde často spolupracoval s hudebním skladatelem Jeanem-Baptistem Lullym. Molière se věnoval zejména tzv. nízkým literárním žánrům (satira, bajka, komedie, fraška). Jeho díla byla v tehdejší době velmi odvážná zejména v kritice společenských poměrů své doby. V satirických veselohrách zesměšňoval pokrytectví, šlechtu a její snobskou morálku a v neposlední řadě v 17. století zatracovanou církev. Tvořil v typově barvitě škále veseloher, od lidové frašky po propracovanou charakterovou zápletku. Problematika Molièrova díla je velmi rozsáhlá (lakota, pokrytectví, zjištnost, cynismus, postavení žen ve společnosti atd.).

Vlastním jménem Jean-Baptiste 1622 v Paříži. Jeho otec byl na clermontské jezuitské koleji, Orléansu. V roce 1643 vytvořil Corneille spolu s Madeleine divadelní soubor zvaný *Skvělé* aby nekompromitoval svou Molière. Pokoušel se dobýt Paříž, a on skončil ve vězení pro společnostmi kočoval převážně po Roku 1658, poté co v Rouenu hold P. Corneillovi uváděním jeho a získal tak možnost hrát v Malém střídal s italskými herci, od roku získal přízeň krále a stal se spolu s



Poquelin, se narodil 15. ledna dvorní čalouník. Molière studoval právnický diplom získal v za patronace dramatika Pierra Bájatrovu a dalšími herci *divadlo (Illustre théâtre)*. Tehdy, rodinu, začal používat jméno ale to se nedařilo, divadlo zaniklo dlužníky. Později s divadelními jihu Francie.

grupa pod jeho vedením složila díla, získal podporu krále bratra Bourbonském paláci, kde se 1660 pak v Palais Royal. Brzy Lullym organizátorem

královských slavností, byl mu přiznán královský důchod a od roku 1665 jeho grupa nesla označení "divadelní společnosti královny". Jeho úspěch na divadle, jeho novátorství, společenská angažovanost a konečně i úspěch u diváků ho nutí bojovat celé roky proti intrikám, osočování a pronásledování jeho odpůrců, ať již šlo o jeho konkurenty z oblasti divadla. Zemřel 17. února 1673 na jevišti při čtvrté repríze své hry *Zdravý nemocný*, kde hrál titulní roli.

Molièrovo dílo tvoří převážně satirické komedie, veršované (*Misanthrop*) i prozaické (*Lakomec*), tematicky se zaměřující na nešvary francouzské vyšší společnosti (lakota, naivita, pokrytectví, hypochondřii a především snobství). Zápletky komedií nebývá příliš důmyslná, většinou se točí kolem sblížení milenců nebo nevěry. Používá ovšem velmi důmyslný jazyk a humor - zde vždy činí rozdíl mezi cílovou skupinou, pro niž je ta která hra určena - a břitkou a výstižnou satiru. Některé postavy a fráze z jeho her jsou natolik známé, že přešly i do běžné řeči (např. slovo *harpagon* označuje lakomce).

**Premiéra 7.7.2012 v 19.30 hod**  
**Předpremiéra 27.6.2012 v 9.30 hod**

## Zdravý nemocný

Před představením své poslední hry Molière řekl: "Dnes se mi bude špatně hrát". Chvěl se po celém těle, hlava mu hořela, ale ruce měl studené. Ale rozhodně odmítl návrh kolegů, aby se představení zrušilo. Nechtěl zklamat početné publikum. Ve vysoké horečce sváděl zoufalý boj s přívaly kašle s krvavými hleny, které překrýval smíchem, aby vše vypadalo tak, jako ve scénáři. Když hra skončila, diváci (mezi nimi byl i Ludvík XIV.) začali nadšeně tleskat. Nikdo však neměl tušení, že Molière svedl poslední boj o svůj život. Jakmile zmizel z jeviště, spadl na zem. Začal silně kašlat a na rtech se mu objevily krvavé sraženiny. Jeho kolegové nevěděli, jak Molièrovi pomoci, a odvezli ho domů. Pak ale dostal další záchvat a v deset hodin večer zemřel.



Ústřední postavou je měšťan Argan. Jeho morálka je morálkou peněz, za peníze si koupil mladou a hezkou ženu a za peníze si chce koupit i své ohrožené zdraví. Všecko a všichni se musí točit okolo něj. Pro to, aby si "tatínek" a "mužiček" Argan své pohodlí, zdraví a štěstí udržel, je rozhodnut obětovat i štěstí své vlastní dcery. Tento hloupý a důvěřivý hypochondr trápí a tyranizuje svými rozmary a nápady celou rodinu a celé své okolí, aby ušetřil peníze, které s tak těžkým srdcem vydává za své léčení. Rozhodne, že si jeho dcera Angelika musí vzít lékaře. Bránit se proti jeho rozmarům lze jenom chytrostí a podvodem – rozumové důvody proti jeho hlouposti nic nezmohou, jak se o tom přesvědčuje Arganova služebná Toinetta a Arganův bratr Beralde, kteří se nakonec musí uchýlit ke lsti, aby zachránili Angeliku před neštěstím, do kterého ji nutí Argan. Stejně se proti Arganově sebestřednosti a hypochondrii brání jeho druhá žena Belina, která si jako pravá měšťanka vzala vdovce Argana jen kvůli penězům a která doufá, že postonávající Argan brzo zemře a odkáže jí veškerý svůj majetek. Jedinou skutečně kladnou postavou je vedle Arganova bratra Beralda, služebná Toinetta. Tato energetická žena se zdravým rozumem, dovede jediná účinně bojovat proti sobectví a hlouposti Arganově a stejně tak proti zločinnému kořistnictví Beliny, aby zajistila štěstí Angelice a jejímu vyvolenému, Kleantovi.

**Premiéra 7.7.2012 v 19.30 hod**  
**Předpremiéra 27.6.2012 v 9.30 hod**

Dílo:

*Létající doktor* (1645, *Le Médecin volant*), česky též jako *Podvodný lékař* nebo *Příležitost dělá lékaře*, *Žárlivý Petřík*, (1650, *La Jalousie du barbouillé*), *Potrěštěnec* (1655, *L'Étourdi ou les Contretemps*), česky též jako *Ztrěštěnec* nebo jako *Popleta aneb láska s překážkami*, též jako *Janek*, *Hoře lásky* (1656, *Le Dépit amoureux*), česky též jako *Trampoty zamilovaných*, *Zamilovaný doktor* (1658, *Le Docteur amoureux*), *Směšné preciózky* (1659, *Les Précieuses ridicules*), *Sganarelle aneb Domnělý paroháč* (1660, *Sganarelle ou le Cocu imaginaire*), česky též jako *Skoroměl čili Domnělý rohoun*, *Don Garcia Navarrský aneb Žárlivý princ* (1661, *Dom Garcie de Navarre ou le Prince jaloux*), *Škola pro muže* (1661, *L'École des maris*), *Protivové* (1661, *Les Fâcheux*), česky též jako *Lidé obtížní*, *Škola pro ženy* (1662, *L'École des femmes*), *Kritika školy pro ženy* (1663, *La Critique de l'école des femmes*), *Versaillská improvizace* (1663, *L'Impromptu de Versailles*), *Sňatek z donucení* (1664, *Le Mariage forcé*), česky též jako *Manžel z donucení*, *Princezna z Ellidy* (1664, *La Princesse d'Élide*), *Tartuffe neboli Pokrytec* (1664, *Le Tartuffe ou l'Imposteur*), *Don Juan aneb Kamenná hostina* (1665, *Dom Juan ou le Festin de pierre*), *Láska lékařem* (1665, *L'Amour médecin*), česky též jako *Doktor Láska*, *Lékařem proti své vůli* (1666, *Le Médecin malgré lui*), *Misanthrop aneb Zamilovaný mrzout* (1666, *Le Misanthrope ou l'Atrabilaire amoureux*), *Mélicerte* (1666), *Komická pastorála* (1667, *Pastorale comique*), *Silcilán aneb láska malířem* (1667, *Le Sicilien ou l'Amour peintre*), *Amfistryion* (1668, *Amphitryon*), *Jiří Dudek aneb Napálený manžel* (1668, *George Dandin ou le Mari confondu*), česky též jako *Jíra Danda aneb Chudák manžel* nebo jako *Žorž Dandin aneb Nerovný manžel*, *Lakomec* (1668, *L'Avare ou l'École du mensonge*), *Pán z Prasečkova* (1669, *Monsieur de Pourceaugnac*), *Skvělí milenci* (1670, *Les Amants magnifiques*), *Měšťák slechticem* (1670, *Le Bourgeois gentilhomme*), česky též jako *Jeho Urozenost pan měšťák*, *Psyché* (1671), *Skapinova šibalství* (1671, *Les Fourberies de Scapin*), *Hraběnka z Nouzova* (1671, *La Comtesse d'Escarbagnas*), *Učené ženy* (1672, *Les Femmes Savantes*), *Zdravý nemocný* (1673, *Le Malade imaginaire*).



**Premiéra 7.7.2012 v 19.30 hod**  
**Předpremiéra 27.6.2012 v 9.30 hod**

DS J.K.Tyl Josefův Důl uvádí:

Molière

# Zdravý nemocný

Veselohra o třech dějstvích v úpravě a režii Karla Stuchlíka

Přeložil Bedřich Frída

Scéna: Hana a Karel Stuchlíkovi, Jiří Řeřicha

Hudba: Jiří Řeřicha

Asistence režie: Jana Řeřichová, Vladka Kodůusková

Text sleduje: Markéta Fejfarová

Kostýmy: Kamila Čadílková, Denisa Svárovská

Světla, zvuk: Josef Augustin, Jakub Dolák

Osoby a obsazení:

Argan, zdravý-nemocný: Rudolf Musil

Belina, jeho druhá žena: Hana Stuchlíková

Angelika, jeho dcera a milenka Kleantova: Týna Hofericová/Markéta Merklová

Louison, jeho mladší dcera: Pavlína Drdová/Barbora Málková

Berald, bratr Arganův: Ladislav Kodůousek

Kleant, milenec Angeliky: Lukáš Frydrych

Pan Diafoirus, lékař: Radim Podrazký

Tomáš Diafoirus, jeho syn a nápadník Angeliky: Karel Stuchlík ml.

Pan Purgon, osobní lékař Arganův: Miloš Rydval

Pan Fleurant, lékárník: Petr Koštejn/Karel Stuchlík

Pan Bonnefoi, notář, milenec Beliny: Lukáš Frydrych

Toinetta, služka: Denisa Svárovská

Flora, pasačka, přírodní živel: Jana Řeřichová

**Premiéra 7.7.2012 v 19.30 hod**  
**Předpremiéra 27.6.2012 v 9.30 hod**